

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Převzetí dluhu

Předmětný článek se zabývá institutem převzetí dluhu, který patří do části změny závazků (změna v osobě dlužníka) zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „o.z.“). Autorka článku se níže snaží tento institut přiblížit společně s dopady jeho aplikace v praxi.



Ustanovení § 1888 o.z.

Institut převzetí dluhu (privativní intercese) je známý již z úpravy v zákoně č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013 (dále jen „obč.z.“), kdy byl upraven v ustanoveních §§ 531 až 532 obč.z. Nová civilněprávní úprava zákona rozšířila tuto právní úpravu, konkrétně na 4 paragrafy a věnuje se institutu převzetí dluhu v ustanoveních §§ 1888 až 1891 o.z.

Převzetím dluhu dochází ke změně osoby dlužníka, přičemž povinnost dlužníka plnit zaniká za současného vzniku povinnosti přejímatele dluhu jako nového dlužníka plnit věřiteli. Převzetím dluhu se přitom nemění obsah přebírané povinnosti, přejímатели dluhu nálezí všechny námitky, které mohl vůči věřiteli uplatnit dlužník. Převzetí dluhu nepatří na rozdíl od přistoupení k dluhu k zajišťovacím prostředkům.

Předpokladem účinného převzetí dluhu je smluvní vztah mezi dlužníkem a přejímatelem dluhu. Věřitel není povinen být účastníkem smluvního vztahu mezi dlužníkem a přejímatelem dluhu, nicméně jím být může, přičemž jeho souhlas je včleněn do smlouvy o převzetí dluhu.

Převzetí dluhu může být úplatné či bezúplatné. V obchodněprávních vztazích lze především předpokládat, že tento vztah mezi dlužníkem, a přejímatelem dluhu bude úplatný, kdy dlužník bude zavázán uhradit přejímатели dluhu kupní cenu/úplatu za převzetí dluhu.

Ve smlouvě o převzetí dluhu je nezbytné vyjádřit vůli účastníků smluvního vztahu směřující jednak k stanovení závazku přejímatele dluhu, že splní věřiteli to, co měl plnit dlužník, a jednak shodný projev vůle stran, podle něhož se dlužník své povinnosti zproštuje. Dále ze smluvního vztahu musí být patrné, že zánik povinnosti dlužníka je vázán na projev vůle věřitele. Tím se tento institut liší od pouhého převzetí plnění (viz níže).

Pořád platí (ve srovnání s dosavadní právní úpravou obč.z.), že věřitel musí dát s převzetím dluhu souhlas. Souhlas věřitele přitom může být udělen ústně či konkludentně. Souhlas může mít formu buď jednostranného právního jednání (například prohlášení věřitele), anebo může být souhlas dán přímo ve smlouvě o převzetí dluhu (jak se v praxi běžně uplatňuje), kdy je věřitel uveden jako třetí stranou smlouvy. Souhlas věřitele může být v případě jednostranného právního jednání směřován jak původnímu dlužníkovi, tak přejímатели dluhu. Postoupil-li věřitel ale pohledávku, nemůže již souhlas účinně udělit, a to ani v případě, nebylo-li dlužníkovi postoupení dosud oznámeno.

NOZ výslovně upravuje i pravidlo týkající se změny dlužníka při hypotekárním závazku (§ 1888 odst. 2 o.z.), kdy v případě převodu nemovitosti s vlastnickým právem k této nemovitosti přejde i zapsané zástavní právo nebo jiná jistota váznoucí na věci, má se za to (pokud se neprokáže opak), že přešel i dluh zajištěný jistotou.

Jedinou výraznější změnou oproti dosavadní právní úpravě v obč.z. je, že o.z. nestanoví pro smlouvu o převzetí dluhu obligatorní písemnou formu (to samé nově platí i pro smlouvu o postoupení pohledávky podle § 1879 a násl. o.z.). Smlouvu o převzetí dluhu lze tedy uzavřít i ústně či konkludentně, nicméně lze vždy doporučit (s ohledem na důkazní břemeno) písemnou formu. Výjimku logicky představují případy, přebírá-li se dluh vzniklý z právního jednání, pro které je zákonem nebo smlouvou předepsána písemná forma (např. převzetí povinnosti převést na věřitele nemovitost).

Pokud věřitel souhlas neudělí nebo odmítne, nevzniká věřiteli vůči přejímateli dluhu přímé právo v souladu s ustanovením § 1889 o.z. Přejímatel má nicméně pořád povinnost vůči dlužníkovi zařídit, aby tento nemusel věřiteli plnit. Strany nicméně toto dispozitivní ustanovení můžou vyloučit.

Novou právní úpravou není vyloučeno, aby byl převzat dluh promlčen, nevymahatelný (z hry nebo sázky) či sporný/pochybný. Stejně lze převzít dluhy budoucí, pokud budou ve smlouvě dostatečně určitě definovány. Převzít lze dluh peněžitý i nepeněžitý, splatný i nesplatný, dluh, jehož předmětem je plnění jednorázové, poskytované ve splátkách, opakující se nebo trvalé. Způsobilým předmětem převzetí jsou dluhy vyplývající jak ze závazků jednostranně, tak oboustranně zavazujících. U oboustranných závazků ovšem dochází k rozštěpení právního vztahu, kdy věřitel je povinen nadále plnit dlužníkovi, dlužníkovu povinnost však převzal přejímatel dluhu. Nelze nicméně převzít dluh neplatný či zaniklý, a také dluh, který je svou povahou výlučně vázán na osobu dlužníka.

Ustanovení § 1889 o.z.

Ustanovení § 1889 o.z. zavádí institut převzetí plnění, který je nutno odlišit od přistoupení k dluhu ve smyslu § 1892 o.z. Podstatou převzetí plnění je smlouva mezi dlužníkem a třetí osobou, která se nijak nedotýká právního postavení věřitele. Z textace daného ustanovení plyne, že povinnost přejímatele dluhu nemusí být splněna tím samým plněním, k němuž se zavázal dlužník vůči věřiteli. Přejímatel dluhu má povinnost zařídit, aby dlužník nemusel věřiteli plnit, je pak na jeho zvážení, jak tohoto výsledku dosáhne. Jestliže závazkový vztah mezi dlužníkem a věřitelem zanikl po převzetí plnění bez přičinění přejímatele dluhu, například odstoupením věřitele od smlouvy, zaniká i povinnost přejímatele dluhu plnit, a to pro následnou nemožnost plnění.

Ustanovení § 1890 o.z.

Podstatou převzetí dluhu je výlučně změna osoby dlužníka, který bude povinen plnit dluh věřiteli. Původní dlužníka tím svého závazku zprošťuje. Sukcesí nemá být dotčen obsah závazku. Přejímatel dluhu dluží to, co dlužil původní dlužník. To se týká především způsobu, místa, času plnění, nicméně výjimku tvoří dluh odnosný. Jestliže je bydliště nebo sídlo přejímatele odlišné od dlužníka, případně zvýšené náklady, které tím věřiteli vzniknou, jdou na jeho vrub, neboť k převzetí dluhu přejímatelem sám přivolil.

Přejímatel dluhu nevstupuje do celého právního vztahu, tj. do všech práv a povinností nadále existujících mezi věřitelem a dlužníkem. Přejímatel dluhu spolu s dluhem nepřebírá žádné nároky, které má dlužník vůči věřiteli. Převzal-li proto závazek k zaplacení ceny za poskytnuté služby, přejímatel dluhu nemá nárok na zprostředkování těchto služeb, atd.

Pokud se jedná o trvání zajištění dluhu, tam, kde zajištění poskytla třetí osoba odlišná od dlužníka, je

trvání zajištění vázáno na její souhlas.

Přijímatel dluhu může vůči věřiteli uplatnit námitky, které proti platnosti nebo existenci převzatého závazku mohl uplatnit původní dlužník v době převzetí dluhu. Přijímatel proto může vznášet námitky neplatnosti či zdánlivosti právního jednání, omyl, promlčení atd. Přijímatel dluhu může započíst proti pohledávce věřitele vlastní pohledávku, dále může namítat, že jeho závazek již dříve zanikl v důsledku započtení provedeného dlužníkem. Přijímatel nicméně nemůže proti pohledávce věřitele započíst pohledávku dlužníka.

Pokud se účastníci smlouvy o převzetí dluhu nedohodnou jinak, přejde spolu s dluhem na příjematele i povinnost platit příslušenství, tj. úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s uplatněním pohledávky.

Zajištění dluhu poskytnuté osobami, které jsou účastníky smluvního vztahu, tj. dlužníkem nebo příjematelem dluhu, trvá bez dalšího i po převzetí dluhu. Co se týče zajištění dluhu třetí osobou, převzetí dluhu se tohoto zajištění bez dalšího nedotýká. Třetí osoba musí se změnou dlužníka vyslovit souhlas.

Právní úprava neuvádí, komu má být souhlas udělen, pro udělení souhlasu nestanoví zvláštní formu ani žádnou lhůtu. Souhlas osoby poskytující zajištění může být zřejmě dán ještě předtím, než dojde k vlastnímu převzetí dluhu. Třetí osoba uděluje souhlas pouze s ohledem na novou osobu dlužníka; obsah zajištění, tj. práva a povinnosti ze zajišťovacího vztahu, se nemění.

Ustanovení § 1891 o.z.

Novací se vstupem nového dlužníka zaniká původní závazek mezi dlužníkem a věřitelem a vzniká závazek nový mezi věřitelem a novým dlužníkem. Nejedná se tedy o institut převzetí dluhu.



Mgr. Ida Callaghan, LL.M.,
advokátka

autorka působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005

Fax: +420 251 566 006

e-mail: paha@msblegal.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)